هفت پیکر
و
رنگ‌های سنتی

ساخته و تنظیم برای ارکستر
استاد فرامرز پایور

به کوشش
مینـا افتـاده

تنظیم برای سنتور
رامتین نظری‌جو

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور
تهران ۱۳۹۵

فهرست

پیشگفتار ۶

توضیحات ۷

کوک قطعات ۹

۱. هفت پیکر ۱۱

پیش‌پرده ۱۲

مقدمه‌ی چهارگاه ۱۴

رنگ هندی ۱۶

رنگ عربی ۱۸

رنگ یونانی ۲۱

رنگ چینی ۲۴

رنگ خوارزم ۲۶

رنگ ایرانی ۲۹

رنگ اسلاو ۳۱

رنگ تاتار ۳۴

رنگ دسته‌جمعی ۳۶

۲. رنگ‌های رایج در فرهنگ عامه ۳۹

رنگ شور ۴۰

رنگ اوس‌علی بنا ۴۲

رنگ می‌خرم برات تی‌تیش ۴۷

رنگ نمی‌دونم کیه ۵۲

رنگ مات ۵۶

رنگ ناز ۵۹

رنگ باباکرم ۶۳

رنگ دورت می‌گردم ۶۵

رنگ چهارگاه ۶۷

رنگ افشاری ۷۰

رنگ لولو خرخره ۷۳

رنگ خاله‌رورو ۷۷

۳. سایر رنگ‌ها ۸۱

رنگ شور ۸۲

رنگ شور ۸۳

رنگ بیات ترک ۸۶

رنگ ابوعطا ۸۸

رنگ بیات کرد ۹۰

رنگ شوشتری ۹۲

رنگ اصفهان ۹۴

منابع ۹۶

پیشگفتار

خدای را سپاس می‌گویم که افتخار نت‌نویسی مجموعه‌ی *هفت* پیکر، اثر مهم و ارزشمند استاد برجسته‌ی موسیقی ایران، فرامرز پایور را به من داد و اگر لطف و یاری بی‌دریغ استاد عزیزم سرکار خانم مینا افتاده نبود، این مهم هیچ‌گاه به سرانجام نمی‌رسید.

مجموعه‌ی پیش رو شامل سه بخش جداگانه به شرح زیر است:

۱. **رِنگ‌های هفت پیکر:** قطعات هفت پیکر مربوط به نمایشی است بر اساس منظومه‌ی بی‌همتای نظامی گنجوی (قرن ششم قمری) که در خرداد ۱۳۵۵ با موسیقی فرامرز پایور و با همکاری گروه باله‌ی ملی بر روی صحنه‌ی تالار وحدت اجرا شده است و به‌جز پیش‌پرده، مقدمه‌ی چهارگاه و رنگِ دسته‌جمعی، بقیه رنگ‌هایی هستند که برای اقلیم‌های مختلف بر اساس داستان *هفت* پیکر ساخته شده‌اند. این موسیقی اگرچه برای یک نمایش و منطبق با فیگورهای موزون ساخته شده، اهمیت آن فراتر از موسیقی یک نمایش است. چرا که این قطعات از لحاظ محتوا بسیار متفاوت با دیگر آثار ارزشمند استاد پایور هستند و نشان از شناخت و مطالعه‌ی موسیقی سایر ملل توسط ایشان دارد و می‌توانند به عنوان قطعاتی بسیار متفاوت و جالب در رپرتوار سنتورنوازی جای گیرند. به‌جرئت می‌توان گفت هیچ موسیقی‌دانی در تاریخ موسیقی ایران به اندازه‌ی استاد پایور طیفی به این گستردگی و تنوع در آثارش وجود ندارد.

۲. **سایر رِنگ‌ها:** این رنگ‌ها به طور پراکنده در آثار صوتی به‌جامانده از استاد وجود دارند.

۳. **رِنگ‌های رایج در فرهنگ عامه:** در سی‌دی *هفت* پیکر اثر فرامرز پایور که توسط مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور منتشرشده است دوازده رنگ قدیمی رایج در فرهنگ عامه وجود دارند. این رنگ‌ها در بزم و شادمانی اجرا می‌شدند و استاد پایور برای ماندگاری و عدم تحریف این قطعات که بخشی جدانشدنی از موسیقی و فرهنگ این سرزمین است آنها را به اتفاق حسین فرهادپور و استاد محمد اسماعیلی اجرا کرده‌اند.

با سپاس از:
استاد عزیزم سرکار خانم مینا افتاده که همیشه در طول سال‌ها لطف و حمایتشان را از من دریغ نکردند.
پدر و مادر عزیزم که همیشه مرا یارا بودند.
هنرمندان گرامی خانم‌ها روناک محرابی‌نسب و بهاره سپاسی برای نت‌نگاری کامپیوتری و ویرایش فنی این مجموعه.
آقای محمد موسوی، مدیریت محترم مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور، برای انتشار این دفتر.

رامتین نظری‌جو
پاییز ۱۳۹۵

توضیحات

۱. قطعات این مجموعه براساس مکتب پایور نت‌نگاری شده‌اند و توضیحات مربوط به علائم نت‌نگاری در کتاب‌های ایشان موجود است.

۲. به سبب محدودیت کوک سنتور، رنگ‌های سنتی برای سنتور تنظیم نشده و به گونه‌ای نت‌نگاری شده‌اند که سازهای مختلف بتوانند آنها را اجرا کنند.

۳. رنگ بیات کرد که در میان اهل هنر با اجرای سنتور استاد پایور و تمبک استاد تهرانی مشهور است از ساخته‌های رکن‌الدین‌مختاری است.

۴. رنگ چینی در گام پنتاتُنیک (پنج‌نتی) سل مینور ساخته شده است.

۵. رنگ‌های مات (مجسمه) و خاله‌رورو در بخش رنگ‌های رایج در فرهنگ عامه، قسمتی از رنگ شهرآشوب شور در ردیف موسیقی ملی ایران است.

۶. با آنکه تلاش شده است قطعات به‌طور دقیق نت‌نگاری شوند، برای دریافت حسّ بهترِ قطعات و اجرای دقیق‌ترِ طنازی‌های رنگ‌ها، شنیدن نسخه‌ی صوتی پیشنهاد می‌شود.

به نام خالق زیبایی‌ها

در میان آثار استاد فرامرز پایور باله‌ی هفت پیکر شامل رنگ‌هایی است که از موسیقی سرزمین‌هایی چون هند، عرب، اسلاو، یونان و ... تأثیرگرفته‌اند. رامتین نظری‌جو، جوان بااستعداد و کوشا، با هدف ماندگاری این آثار، قطعات این مجموعه را به همراه رنگ‌های قدیمی که در فرهنگ عامه بسیار رایج‌اند گردآوری نموده و برای سنتور تنظیم کرده است.

با آرزوی موفقیت‌های روزافزون برای تمامی جوانان ایران‌زمین.

مینا افتاده

پاییز ۱۳۹۵